

INTEGRACE / INKLUZE

Základy speciální pedagogiky

SOCIALIZACE

- Socializace = zespolečenštění, celoživotní proces
- Je procesem maximálního rozvoje osobnosti a jeho začlenění do pracovního a společenského procesu.
- Lze ji chápat jako cíl speciálně-pedagogického působení.
- Je podmíněna individuální schopností socializace = tzv. sociabilitou.

Stupně socializace I.

- Integrace – úspěšné bezproblémové *začlenění* jedince s postižením do pracovního a společenského prostředí bez potřeby dalších zvláštních opatření (individ. podpora, výhod, úlev,..) – nejvyšší stupeň socializace.
- Adaptace – poměrně úspěšné začlenění jedince s postižením do společnosti intaktních, která však musí být jeho potřebám přizpůsobena.

Stupně socializace II.

- Utilita – jde o sociální upotřebitelnost znevýhodněného jedince, která představuje jeho zařazení do společensky užitečné práce za předpokladu celoživotní společenské ochrany a podpory.
- Inferiorita – vyjadřuje sociální nepoužitelnost, segregaci (opak integrace); není možné sociální začlenění do běžného společenského prostředí.

INTEGRACE a INKLUZE

- V běžném pedagogickém i spec. ped. kontextu se **oba pojmy často překrývají.**
- Integrace a inkluze jsou pojmy, s nimiž se v Evropě pracuje od 70., resp. 90. let minulého století, **v České republice od 90. let 20. století.** V dnešní době se kolem nich vedou ostré diskuze, jsou tématem mnoha debat, konferencí a inspirací pro různé výzkumy.
- **Cíl:** vytvořit v kontextu rovnosti šancí vzájemné porozumění a akceptaci mezi postiženými a nepostiženými.

Definice integrace

- **Sovák:** integrace je vrcholný stupeň socializace, představující nejvyšší stupeň zapojení jedince do společnosti.
- **Jesenský:** stav soužití postižených a nepostižených při přijatelné míře konfliktovosti, jako stav vzájemné podmíněnosti vyjádřené slovy *jeden pro druhého*.
- **Vágnerová:** lze ji chápat jako začlenění jedince (z nějakého důvodu odlišného) do prostředí majoritní společnosti, kdy v ní dovede bez problémů žít, cítit se jí přijímán a sám se s ní identifikuje.

Školská integrace

- Poskytnutí výchovy a vzdělávání žákům se SVP podle jejich potřeb v běžném typu školy.
- Méně se vychází z kategorií postižení vztažených k jedinci a více se vychází ze speciálních vzdělávacích potřeb, ke kterým se má poskytnout individuální nabídka podpory.
- Typy: úplná
 částečná
 obrácená

Školská integrace

Formy integrace podle vyhl. 73/2005 sb.:

- Individuální integrace
- Skupinová integrace
- Kombinace forem
- Žák se zdravotním postižením se **přednostně vzdělává formou individuální integrace v běžné škole**, pokud to odpovídá jeho potřebám a možnostem a podmínkám a možnostem školy.

Inkluze

Inkluze je principem a filozofií, která předznamenává, že školy by měly vytvořit **unifikovaný systém vzdělávání všech žáků dohromady, a to při zachování stejné úrovně kvality.**

Inkluze se dá chápat jako stav, kdy se člověk s postižením rodí do společnosti, která akceptuje jeho odlišnost a odlišnost každého svého člena, kdy je tedy normální být jiný.

Inkluze = úplné splynutí

- Pojem inkluze je na rozdíl od integrace definován v odborné literatuře podstatně řidčeji.
- *„Hnutí usilující o vytváření podmínek pro integrované vzdělávání žáků i těžce postižených. Klade velký důraz na proměnu atmosféry a práce celé třídy (školy) tak, aby byly respektovány individuální potřeby každého, nejen žáka s postižením.“*
- *Inkluzivní škola = v užším významu je to škola, umožňující integraci žáků se SVP; v širším významu – škola vytvářející prostor pro realizaci principu rovnosti.*

Vztah mezi pojmy integrace a inkluze ve vzdělávání:

- Zaměření na jedince s postižením
- Expertizy specialistů
- Speciální intervence
- Prospěch pro integrovaného
- Dílčí změna prostředí
- Zaměření na integrovaného
- Speciální programy pro integrovaného
- Hodnocení studenta expertem
- Zaměření na potřeby všech
- Expertizy běžných učitelů
- Dobrá výuka pro všechny
- Prospěch pro všechny
- Celková změna školy
- Zaměření na skupinu a školu
- Celková strategie učitele
- Hodnocení učitelem

Faktory ovlivňující úspěšnost školské integrace

Mezi základní faktory patří:

- Rodiče a rodina
- Škola
- Učitelé
- Poradenství a diagnostika
- Prostředky speciálněpedagogické podpory:
 - Asistent pedagoga
 - Osobní asistent
 - Doprava dítěte
 - Rehabilitační, kompenzační a didaktické pomůcky
 - Úprava vzdělávacích podmínek

Faktory ovlivňující úspěšnost školské integrace

- Další faktory:
 - Architektonické bariéry
 - Sociálně psychologické mechanismy
 - Organizace zdravotně postižených
- Do uvedené klasifikace není zařazen samotný žák, jelikož je hlavním aktérem, ale ne jeho faktorem.
- Pro úspěšnost školské integrace je významná jeho osobnost, charakter, vlastnosti, druh a stupeň postižení, přání, postoje, očekávání. Pokud je dítě starší mělo by jeho zařazení do běžné školy předcházet vyjádření jeho názoru.